Teismo praktikos rinkinys

GENERALINIO ADVOKATO
PHIL HOGAN IŠVADA,
pateikta 2020 m. birželio 4 d.[1]

Byla C-454/19

Staatsanwaltschaft Heilbronn
prieš
ZW

(*Amtsgericht Heilbronn* (Heilbrono apylinkės teismas, Vokietija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – SESV 18 straipsnis – SESV 21 straipsnis – Sąjungos pilietybė – Sąjungos piliečių teisė laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje – Direktyva 2004/38/EB – 27 straipsnis – Vaiko pagrobimo nusikalstama veika – Teisėto globėjo globojamas vaikas – Vienas iš tėvų, kuriam iš dalies apribota tėvų valdžia, išveža vaiką į užsienį be išankstinio teisėto globėjo sutikimo“

I. Įvadas

1. Šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra susijęs su SESV 18 ir 21 straipsnių ir 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/38/EB dėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, iš dalies keičiančios Reglamentą (EEB) Nr. 1612/68 ir panaikinančios [d]irektyvas 64/221/EEB, 68/360/EEB, 72/194/EEB, 73/148/EEB, 75/34/EEB, 75/35/EEB, 90/364/EEB, 90/365/EEB ir 93/96/EEB, aiškinimu[2].

2. Šis prašymas pateiktas nagrinėjant ZW iškeltą baudžiamąją bylą, kurioje ji kaltinama bendrininkavusi darant nusikalstamą veiką, susijusią su nepilnamečio, kuris yra jos sūnus, pagrobimu.

3. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas dar kartą užduoda klausimus, susijusius su piliečių teise laisvai judėti Sąjungoje. Teisingumo Teismo pateiktas atsakymas taip pat bus naudingas aiškinant Direktyvos 2004/38 27 straipsnio, kuriuo valstybėms narėms suteikiami įgaliojimai apriboti judėjimo laisvę dėl valstybinės politikos, taikymo sritį tiek, kiek ji susijusi su konkrečiomis vaiko pagrobimo aplinkybėmis.

1 Originalo kalba: anglų.

2 OL L 158, 2004, p. 77; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 5 t., p. 46, ir klaidų ištaisymas OL L 229, 2004, p. 35, ir OL L 197, 2005, p. 34.

II. Teisinės aplinkybės

A. Tarptautinė teisė

4. 1980 m. spalio 25 d. Konvencijos dėl tarptautinio vaikų grobimo civilinių aspektų (toliau – 1980 m. Hagos konvencija) 12 straipsnyje nustatyta:

„Jei vaikas yra neteisėtai išvežtas arba laikomas, kaip nurodyta 3 straipsnyje, ir jei pradedant procesą Susitariančiosios Valstybės, kurioje yra vaikas, teismo ar administracinėse institucijose dar nėra praėjęs vienerių metų terminas nuo tos dienos, kai vaikas buvo neteisėtai išvežtas ar laikomas, bylą nagrinėjanti institucija nurodo vaiką tuojau pat grąžinti.

<...>“

B. Sąjungos teisė

1. Direktyva 2004/38

5. Direktyvos 2004/38 27 straipsnis yra pirmoji VI skyriaus „Teisės įvažiuoti į šalį ir teisės gyventi šalyje apribojimai dėl valstybinės politikos, visuomenės saugumo ir sveikatos apsaugos priežasčių“ nuostata. Ši nuostata išdėstyta taip:

„1. Laikydamosi šio skyriaus nuostatų valstybės narės gali apriboti Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių, neatsižvelgiant į pilietybę, judėjimo ir gyvenimo šalyje laisvę dėl valstybinės politikos, visuomenės saugumo ar sveikatos apsaugos priežasčių. Šiomis priežastimis nesinaudojama ekonominėms reikmėms patenkinti.

2. Priemonės, kurių imtasi dėl valstybinės politikos ar visuomenės saugumo priežasčių, turi atitikti proporcingumo principą ir turi būti grindžiamos vien tik atitinkamo asmens elgesiu. Buvę kriminaliniai nusikaltimai patys savaime negali būti tokių priemonių ėmimosi priežastis.

Atitinkamo asmens elgesys turi kelti tikrą ir pakankamai rimtą pavojų, kenkiantį vienam iš pagrindinių visuomenės interesų. Pateisinimai, kurie yra nesusiję su atvejo aplinkybėmis arba grindžiami bendrosios prevencijos sumetimais, nėra priimtini.

<...>“

2. Reglamentas (ES) Nr. 2201/2003

6. 2003 m. lapkričio 27 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 2201/2003 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis, pripažinimo bei vykdymo, panaikinančio Reglamentą (EB) Nr. 1347/2000 [3], 17 ir 21 konstatuojamosiose dalyse nustatyta:

„(17) Vaiko neteisėto išvežimo ar negrąžinimo atvejais, vaiko grąžinimas turėtų būti užtikrinamas nedelsiant ir šiuo tikslu turėtų ir toliau būti taikoma [1980 m. Hagos konvencija], papildoma šio reglamento, ypač 11 straipsnio, nuostatomis. Valstybės narės, į kurią arba kurioje vaikas buvo neteisėtai išvežtas ar negrąžintas, teismai turėtų galėti pasipriešinti jo grąžinimui konkrečiais tinkamai pateisinamais atvejais. Tačiau toks sprendimas galėtų būti pakeičiamas paskesniu vaiko nuolatinės gyvenamosios vietos iki neteisėto išvežimo ar negrąžinimo valstybės narės teismo

3 OL L 338, 2003, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 243.

sprendimu. Jei tas sprendimas numatytų vaiko grąžinimą, grąžinimas turėtų įvykti be jokios specialios procedūros, reikalaujamos tam sprendimui pripažinti ir vykdyti valstybėje narėje, į kurią arba kurioje vaikas buvo neteisėtai išvežtas ar negrąžintas.

<…>

(21) Valstybėje narėje atliekamas teismo sprendimų pripažinimas ir vykdymas turėtų būti grindžiamas abipusiu pasitikėjimu, o nepripažinimo pagrindai turėtų būti minimalūs.“

7. Reglamento Nr. 2201/2003 42 straipsnis patenka į 4 skirsnį „Tam tikrų teismo sprendimų dėl bendravimo teisių ir tam tikrų teismo sprendimų, reikalaujančių sugrąžinti vaiką, vykdytinumas“. Tame straipsnyje nustatyta:

„1. 40 straipsnio 1 dalies b punkte nurodytas vaiko sugrąžinimas, pareikalautas valstybėje narėje priimtu vykdytinu teismo sprendimu, yra pripažįstamas ir vykdomas kitoje valstybėje narėje nereikalaujant jo skelbti vykdytinu ir be galimybės ginčyti jo pripažinimą, jei tas teismo sprendimas buvo patvirtintas pažymėjimu kilmės valstybėje narėje pagal šio straipsnio 2 dalį.

Net jei nacionalinė teisė nenustato teismo sprendimo, reikalaujančio vaiko sugrąžinimo, minėto [11 straipsnio 8 dalyje], vykdymo įstatymo nustatyta tvarka, kilmės teismas gali paskelbti teismo sprendimą vykdytinu, nepaisydamas jokio apeliacinio skundo.

2. Kilmės valstybės narės teisėjas, priėmęs 40 straipsnio 1 dalies b punkte nurodytą teismo sprendimą, išduoda šio straipsnio 1 dalyje nurodytą pažymėjimą tik tuo atveju, jeigu:

a) vaikui buvo suteikta galimybė būti išklausytam, išskyrus atvejus, kai to nedera daryti dėl jo amžiaus ar brandumo laipsnio;

b) šalims buvo suteikta galimybė būti išklausytoms; ir

c) teismas, priimdamas savo sprendimą, atsižvelgė į priežastis ir įrodymus, kuriais grindžiama nutartis pagal 1980 m. Hagos konvencijos 13 straipsnį.

Jei teismas arba kuri nors kita institucija imasi priemonių užtikrinti vaiko apsaugą jį grąžinus į jo nuolatinės gyvenamosios vietos valstybę, pažymėjime tokios priemonės išsamiai nurodomos.

Kilmės valstybės narės teisėjas tą pažymėjimą išduoda savo iniciatyva, naudodamas tipinę IV priedo formą (vaiko (-ų) sugrąžinimo pažymėjimas).

Pažymėjimas užpildomas teismo sprendimo kalba.“

C. Vokietijos teisė

8. *Strafgesetzbuch* (Vokietijos baudžiamasis kodeksas, toliau – *StGB*) 25 straipsnyje nustatyta:

„1) Asmuo, nusikalstamą veiką padaręs pats arba pasitelkęs kitą asmenį, atsako kaip vykdytojas.

2) Jei nusikalstama veika buvo padaryta kelių kartu veikusių asmenų, kiekvienas iš jų atsako kaip vykdytojas (bendrininkas).“

9. *StGB* 235 straipsnyje nustatyta:

„1) Laisvės atėmimo iki penkerių metų bausme ar bauda baudžiamas asmuo, kuris neteisėtai iš tėvų, vieno iš tėvų, jį prižiūrinčio asmens ar globėjo paima arba laiko

1. jaunesnį nei aštuoniolikos metų asmenį naudodamas prievartą, grasindamas padaryti pavojingą veiką arba klasta arba

2. vaiką, kuris nėra giminaitis.

2) Taip pat baudžiamas asmuo, kuris vaiką iš tėvų, vieno iš tėvų, prižiūrinčio asmens ar globėjo

1. neteisėtai paima, kad išvežtų į užsienį, arba

2. užsienyje neteisėtai laiko į užsienį išvežtą ar išvažiavusį vaiką[.]

3) Asmuo atsako už pasikėsinimą padaryti 1 dalies 2 punkte ir 2 dalies 1 punkte numatytą nusikalstamą veiką.

4) Laisvės atėmimo nuo vienų iki dešimties metų bausme baudžiamas veiką padaręs asmuo:

1. jei dėl asmens padarytos veikos kilo grėsmė nukentėjusio asmens gyvybei arba atsirado sunkių padarinių jo sveikatai ar buvo padaryta didelė žala fizinei arba protinei raidai arba

2. jei padaro veiką už atlygį ar ketindamas praturtėti ar praturtinti trečiąją šalį.

5) Asmuo, savo nusikalstama veika atėmęs nukentėjusiajam gyvybę, baudžiamas ne mažiau kaip trejų metų laisvės atėmimo bausme.

6) Lengvesnio 4 dalyje numatyto nusižengimo atveju baudžiama laisvės atėmimo nuo šešių mėnesių iki penkerių metų bausme, lengvesnio 5 dalyje numatyto nusižengimo atveju baudžiama laisvės atėmimo nuo vienų iki dešimties metų bausme.

7) Už neteisėtą nepilnamečio asmens paėmimą 1–3 dalyse numatytais atvejais asmuo atsako tik tais atvejais, kai yra pateiktas pareiškimas, išskyrus atvejus, kai teisėsaugos institucija mano esant tikslinga imtis procesinių veiksmų *ex officio* viešojo intereso teisėsaugos srityje tikslais.“

III. Pagrindinės bylos faktinės aplinkybės

10. Ši byla kilo nagrinėjant Vokietijoje ZW, kuri yra Vokietijoje gyvenanti Rumunijos pilietė, iškeltą baudžiamąją bylą dėl tarptautinio vaiko AW, kuris yra jos sūnus, pagrobimo.

11. AW, kuris yra Rumunijos pilietis, kartu su savo motina Vokietijoje gyveno nuo 2009 m. AW tėvai gyvena skyrium. Jo tėvas rumunas gyvena Rumunijoje. Vaikas dėl elgesio problemų tėvų sutarimu 2013 m. kovo mėn. buvo įkurdintas pagalbos jaunimui institucijoje. 2014 m. Vokietijos teisėjo nutartimi teisė, *inter alia*, nustatyti vaiko gyvenamąją vietą iš tėvų buvo atimta, o vaiko priežiūra buvo patikėta globėjui, vadinamam *Ergänzungspfleger* (toliau – globėjas), kuriam perduota dalis tėvų valdžios, t. y. *Ergänzungspflegschaft* (papildoma globa).

12. Po kelių nesėkmingų bandymų įsikurti įvairiose pagalbos jaunimui institucijose 2017 m. gruodžio mėn., gavęs motinos sutikimą, AW tėvas išsivežė jį į Rumuniją. Dabar jis gyvena su tėvu. Kadangi tėvai neinformavo globėjo, turinčio teisę nustatyti vaiko gyvenamąją vietą, globėjas pateikė baudžiamąjį skundą prieš tėvus, kuriame kaltino juos bendrininkavus vykdant tarptautinį vaiko pagrobimą. Motina yra atsakovė pagrindinėje byloje.

13. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas paaiškina, kad pagal *StGB* 235 straipsnio 2 dalį tarptautinis vaiko pagrobimas (nepaisant globėjo teisės nustatyti vaiko gyvenamąją vietą) yra baudžiamas laisvės atėmimo iki penkerių metų bausme arba bauda, nepriklausomai nuo to, ar vaikas yra kitoje Sąjungos valstybėje narėje, ar trečiojoje šalyje. Kita vertus, jeigu vaikas pagrobiamas valstybės teritorijoje, už tai baudžiama pagal *StGB*, tik jeigu atitinkamas asmuo vaiką paima arba laiko naudodamas prievartą, grasindamas padaryti pavojingą veiką arba klasta.

14. Tomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, pirma, ar tokia baudžiamosios teisės taisyklė, kaip ši, patenka į Sąjungos teisės taikymo sritį ir, jei taip, ar tokiu atveju ji yra suderinama su Sąjungos teise.

IV. Prašymas priimti prejudicinį sprendimą ir procesas Teisingumo Teisme

15. Būtent šiomis aplinkybėmis 2019 m. birželio 11 d. sprendimu, kuris Teisingumo Teisme gautas 2019 m. birželio 14 d., *Amtsgericht Heilbronn* (Heilbrono apylinkės teismas, Vokietija) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir perduoti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„(1) Ar Europos pirminės ir (ar) antrinės teisės aktai, šiuo atveju visų pirma [Direktyva 2004/38/EB], visiškos Sąjungos piliečių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje aspektu turi būti aiškinami taip, kad ši teisė taip pat apima nacionalinės baudžiamosios teisės nuostatas?

(2) Jei į šį klausimą būtų atsakyta teigiamai, ar pagal Europos pirminės ir (ar) antrinės teisės aktų aiškinimą draudžiama taikyti nacionalinės baudžiamosios teisės nuostatą, pagal kurią už vaiko slėpimą užsienyje nuo globėjo turi būti baudžiama, jei šioje nuostatoje nedaroma skirtumo pagal tai, ar ta užsienio valstybė yra Europos Sąjungos valstybė narė, ar trečioji valstybė?“

16. Rašytines pastabas pateikė Vokietijos vyriausybė ir Europos Komisija. 2020 m. kovo 25 d. numatytas bylos posėdis buvo atšauktas dėl COVID-19 pandemijos. Todėl 2020 m. kovo 17 d. sprendimu šalims iki posėdžio nusiųsti klausimai, į kuriuos jos turėjo parengti žodinius atsakymus, buvo pakeisti rašytine klausimų ir atsakymų procedūra. ZW, Vokietijos vyriausybė ir Komisija sutiko su tokiu prašymu ir į minėtus klausimus atsakė per Teisingumo Teismo nustatytą terminą. Todėl savo nuomonę dėl visų prašyme priimti prejudicinį sprendimą pateiktų klausimų galėjo pareikšti visos šalys.

V. Analizė

A. Prašymo priimti prejudicinį sprendimą priimtinumas

17. Savo rašytinėse pastabose Vokietijos vyriausybė teigia, kad nacionalinio teismo prašyme priimti prejudicinį sprendimą pateikti klausimai yra nepriimtini. Pasak Vokietijos vyriausybės, klausimai nėra faktiškai ir tiesiogiai susiję su ginčo dalyku, dėl kurio sprendimą turi priimti nacionalinis teismas. Vis dėlto manau, kad prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra priimtinas.

18. Šiuo klausimu pirmiausia pažymėtina, kad pagal suformuotą jurisprudenciją SESV 267 straipsnyje nustatyta procedūra laikytina Teisingumo Teismo ir nacionalinių teismų bendradarbiavimo priemone, kurią taikydamas Teisingumo Teismas išaiškina nacionaliniams teismams reikalingus Sąjungos teisės aspektus, kad jie galėtų priimti sprendimą nagrinėjamuose ginčuose. Atsižvelgiant į tokį Teisingumo

Teismo ir nacionalinių teismų bendradarbiavimą, tik už būsimą sprendimo priėmimą atsakingas bylą nagrinėjantis nacionalinis teismas, atsižvelgdamas į bylos aplinkybes, turi nustatyti, ar jo sprendimui priimti yra būtinas prejudicinis sprendimas ir ar Teisingumo Teismui pateikiami klausimai yra svarbūs. Todėl Teisingumo Teismas iš principo turi priimti sprendimą tuo atveju, kai pateikti klausimai yra susiję su Sąjungos teisės išaiškinimu. Remiantis tuo, darytina išvada, kad nacionalinio teismo pateiktiems klausimams dėl Sąjungos teisės išaiškinimo, atsižvelgiant į jo paties nurodytą teisinį pagrindą ir faktines aplinkybes, kurių tikslumo Teisingumo Teismas neprivalo tikrinti, taikoma svarbos prezumpcija. Teisingumo Teismas gali atsisakyti priimti sprendimą dėl nacionalinio teismo pateikto prejudicinio klausimo tik jei akivaizdu, kad prašomas Sąjungos teisės išaiškinimas visiškai nesusijęs su pagrindinės bylos aplinkybėmis ar dalyku, jei problema hipotetinė arba jeigu Teisingumo Teismas neturi informacijos apie faktines ir teisines aplinkybes, būtinas tam, kad naudingai atsakytų į jam pateiktus klausimus [4].

19. Šioje byloje neginčijama, kad ZW, kuri yra valstybės narės, būtent Rumunijos, pilietė, persikėlusi į kitą valstybę narę, t. y. Vokietiją, pasinaudojo savo teise laisvai judėti. Todėl jos situacija patenka į Sąjungos teisės ir bent jau SESV 18 ir 21 straipsnių taikymo sritį [5].

20. Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas išsamiai paaiškino, kodėl, kaip jis mano, siekiant priimti sprendimą dėl jo nagrinėjamo ginčo, būtina išanalizuoti, ar pagal Sąjungos teisę draudžiama taikyti baudžiamosios teisės nuostatą, kaip antai taisyklę, kuria remiantis jame buvo pradėta byla.

21. Šiomis aplinkybėmis manau, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą reikia laikyti priimtinu.

B. Dėl pirmojo klausimo

22. Užduodamas pirmąjį klausimą, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar nacionalinės baudžiamosios nuostatos gali patekti į Sąjungos teisės, visų pirma Direktyvos 2004/38, taikymo sritį.

23. Į šį klausimą reikia atsakyti teigiamai. Iš tikrųjų už daugumą baudžiamosios teisės aktų ir baudžiamojo proceso taisyklių iš esmės atsako valstybės narės, tačiau Teisingumo Teismas ne kartą konstatavo, kad Sąjungos teisėje nustatytos tam tikros valstybių narių įgaliojimų sprendžiant tokius klausimus ribos. Iš tiesų, tie valstybių narių įgaliojimai turi būti įgyvendinami laikantis ne tik Sąjungos teisės garantuojamų pagrindinių laisvių, bet ir visos Sąjungos teisės, visų pirma pirminės teisės [6]. Todėl tokiomis baudžiamosios teisės srities teisės aktų nuostatomis negali būti diskriminuojami asmenys, kuriems pagal Sąjungos teisę suteikiama teisė į vienodą požiūrį, arba ribojamos Sąjungos teisėje garantuojamos pagrindinės laisvės [7].

4 Šiuo klausimu žr. 2016 m. rugsėjo 6 d. Sprendimo *Petruhhin*, C-182/15, EU:C:2016:630, 18–20 punktus ir 2019 m. sausio 23 d. Sprendimo *M.A. ir kt.*, C-661/17, EU:C:2019:53, 48–50 punktus.

5 Šiuo klausimu žr. 2018 m. lapkričio 13 d. Sprendimo *Raugevičius*, C-247/17, EU:C:2018:898, 27 punktą.

6 Šiuo klausimu žr. 2019 m. vasario 26 d. Sprendimą *Rimšēvičs ir ECB / Latvija* (C-202/18 ir C-238/18, EU:C:2019:139, 57 punktas).

7 Šiuo klausimu žr. 1989 m. vasario 2 d. Sprendimo *Cowan*, 186/87, EU:C:1989:47, 19 punktą; 1998 m. lapkričio 24 d. Sprendimo *Bickel ir Franz*, C-274/96, EU:C:1998:563, 17 punktą, ir 2011 m. balandžio 28 d. Sprendimo *El Dridi*, C-61/11 PPU, EU:C:2011:268, 53 ir 54 punktus.

C. Dėl antrojo klausimo

24. Užduodamas antrąjį klausimą, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Sąjungos teisėje, tiksliau tariant, pagal SESV 18 ir 21 straipsniuose nustatytus ir Direktyvoje 2004/38 sukonkretintus nediskriminavimo ir judėjimo laisvės principus, draudžiama taikyti nacionalinės baudžiamosios teisės nuostatą, kurioje numatyta bausmė už vaiko laikymą užsienyje atskirai nuo jo globėjo, kai nedaroma skirtumo pagal tai, ar ta užsienio valstybė yra Europos Sąjungos valstybė narė, ar trečioji valstybė.

25. Pirmiausia norėčiau aiškiai pasakyti, kad konkrečios aplinkybės pagrindinėje byloje, t. y. faktas, kad teisę nustatyti vaiko gyvenamąją vietą įgyvendina trečioji šalis ir kad dėl šios priežasties baudžiamoji byla gali būti iškelta abiem tėvams, neturi jokios įtakos prašomam pateikti Sąjungos teisės išaiškinimui. Iš tiesų, kalbant apie baudžiamosios nuostatos taikymo sąlygas, pažymėtina, kad baudžiamojon atsakomybėn patrauktų asmenų padėtis yra vienoda.

1. Ar laikomasi vienodo požiūrio ir (arba) ar taikomas judėjimo laisvės apribojimas?

26. Visų pirma, aišku, kad nagrinėjamame nacionalinės teisės akte daromas skirtumas tarp situacijos, kuri susidaro valstybės teritorijoje, ir situacijos, kai nepilnametis išvežamas į kitą šalį. Pastaruoju atveju vien vaiko išvežimo į užsienį arba laikymo užsienyje atskirai nuo vieno arba abiejų tėvų arba jį prižiūrinčio asmens ar globėjo fakto pakanka, kad būtų skiriama baudžiamoji sankcija.

27. Šiomis aplinkybėmis, mano manymu, ne vien sprendimas, susijęs su tėvų valdžia, bet veikiau baudžiamojo persekiojimo rizika iš tikrųjų gali atgrasyti Sąjungos pilietį nuo išvykimo iš priimančiosios valstybės narės, kurioje jis gyvena, ir grįžimo į savo kilmės valstybę narę su savo vaiku, kai tas asmuo neturi teisės nustatyti vaiko gyvenamosios vietos. Todėl tikėtina, kad dėl šio skirtingo požiūrio, taip pat dėl jo pasekmių bus daromas poveikis atitinkamų Sąjungos piliečių judėjimo laisvei arba tokia laisvė bus net apribota, kaip tai suprantama pagal SESV 21 straipsnį[8].

28. Pagal suformuotą jurisprudenciją toks apribojimas gali būti pateisinamas, tik jeigu jis yra pagrįstas objektyviomis priežastimis ir proporcingas nacionaline teise siekiamam teisėtam tikslui[9]. Vis dėlto aiškumo dėlei ir atsižvelgiant į tai, kad Komisija pritaria šiam argumentui, pirmiausia siūlyčiau išnagrinėti, ar aptariama priemonė gali būti pateisinama remiantis nukrypti leidžiančia nuostata, kuri pagrįsta Direktyvos 2004/38 27 straipsnyje numatytomis valstybinės politikos priežastimis.

2. Direktyvos 2004/38 27 straipsnis ir nukrypti leidžianti nuostata, pagrįsta valstybinės politikos priežastimis

29. Pagal Direktyvos 2004/38 27 straipsnį valstybės narės gali apriboti Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių, neatsižvelgiant į pilietybę, judėjimo ir gyvenimo šalyje laisvę dėl valstybinės politikos, visuomenės saugumo ar sveikatos apsaugos priežasčių. Nepriklausomai nuo to, ar kova su vaiko pagrobimu, kuria grindžiama aptariama nacionalinė taisyklė, gali būti laikoma su valstybine politika susijusia priežastimi, nemanau, kad nacionalinė taisyklė, kuri, pavyzdžiui, nagrinėjama pagrindinėje byloje, patenka į Direktyvos 2004/38 27 straipsnio taikymo sritį.

8 Šiuo klausimu žr. 2016 m. rugsėjo 6 d. Sprendimo *Petruhhin*, C-182/15, EU:C:2016:630, 32 ir 33 punktus; 2018 m. lapkričio 13 d. Sprendimo *Raugevičius*, C-247/17, EU:C:2018:898, 28 ir 30 punktus ir 2019 m. birželio 13 d. Sprendimo *TopFit ir Biffi*, C-22/18, EU:C:2019:497, 44 ir 47 punktus.

9 Šiuo klausimu žr. 2016 m. rugsėjo 6 d. Sprendimo *Petruhhin*, C-182/15, EU:C:2016:630, 34 punktą; 2018 m. lapkričio 13 d. Sprendimo *Raugevičius*, C-247/17, EU:C:2018:898, 31 punktą ir 2019 m. birželio 13 d. Sprendimo *TopFit ir Biffi*, C-22/18, EU:C:2019:497, 48 punktą.

30. Iš tiesų, remiantis kontekstiniu ir teleologiniu aiškinimu, galima patvirtinti, kad į Direktyvos 2004/38 27 straipsnio taikymo sritį patenka tik teisės atvykti *stricto sensu* apribojimai ir išsiuntimo iš šalies priemonės.

31. Kalbant apie kontekstinį aiškinimą, t. y. nuostatos vietą normatyviniame kontekste, būtina pažymėti, kad Direktyvos 2004/38 27 straipsnis yra pirmoji tos direktyvos VI skyriaus, pavadinto „*Teisės įvažiuoti į šalį ir teisės gyventi šalyje apribojimai dėl* valstybinės politikos, visuomenės saugumo ir sveikatos apsaugos priežasčių“ [10], nuostata. Be to, 27 straipsnis pavadintas „Bendrieji principai“, o tai reiškia, kad tokie principai išsamiau aptarti kitose nuostatose. Vis dėlto visose VI skyriaus nuostatose reglamentuojama tik apsauga nuo išsiuntimo iš šalies (28 straipsnis „Apsauga nuo išsiuntimo iš šalies“; 32 straipsnis „Išsiuntimo iš šalies nurodymų galiojimo trukmė“ ir 33 straipsnis „Išsiuntimas iš šalies kaip bausmė arba teisinė pasekmė“), ligų, dėl kurių gali būti draudžiama atvykti į valstybės narės teritoriją arba pagrįstai išsiunčiama iš šalies, rūšys (29 straipsnis) ir procedūrinės apsaugos priemonės, kurių galima imtis dėl bet kurio pagal direktyvos 27 straipsnį priimto sprendimo (30 straipsnis „Pranešimai apie sprendimus“ ir 31 straipsnis „Procedūriniai saugikliai“). Dauguma šių procedūrinių nuostatų (jeigu ne visos) yra aiškiai susijusios tik su sprendimais dėl išsiuntimo iš šalies.

32. Kalbant apie bet kokį teleologinį aiškinimą, pažymėtina, kad
Direktyvos 2004/38 22–27 konstatuojamosios dalys yra ypač svarbios. Pirma, prisiminus, kad pagal Sutartį teisės laisvai judėti ir gyventi apribojimus galima nustatyti viešosios tvarkos, visuomenės saugumo ir visuomenės sveikatos sumetimais, 22 konstatuojamojoje dalyje nustatyta, kad, „[s]iekiant užtikrinti griežtesnį aplinkybių ir procedūrinių saugiklių, pagal kuriuos Sąjungos piliečiams ir jų šeimos nariams *gali būti uždrausta įvažiuoti arba jie išsiųsti iš šalies*, apibrėžimą, ši direktyva turėtų pakeisti 1964 m. vasario 25 d. Tarybos direktyvą 64/221/EEB dėl užsienio piliečių judėjimui ir gyvenimui skirtų specialių priemonių, pateisinamų viešosios tvarkos, visuomenės saugumo ar jos sveikatos sumetimais, derinimo“ [11], kurioje faktiškai buvo reglamentuojamas tik išsiuntimas iš šalies. Antra, visose kitose konstatuojamosiose dalyse, susijusiose su Direktyvos 2004/38 VI skyriumi, pateikiama nuoroda tik į išsiuntimą iš šalies (23, 24 ir 27 konstatuojamosios dalys) arba atsisakymą leisti atvykti į kitą valstybę narę (25 ir 26 konstatuojamosios dalys).

33. Todėl, atsižvelgdamas į pirmiau išvardytas aplinkybes, manau, kad tokia nuostata, kaip nagrinėjama pagrindinėje byloje, pagal kurią nedraudžiama Sąjungos piliečiui atvykti į kitą valstybę narę arba priverstinai jo išsiųsti, tačiau kuri paprasčiausiai daro poveikį asmens teisei judėti arba ją apriboja, nepatenka į Direktyvos 2004/38 27 straipsnio taikymo sritį. Kitaip tariant, būtent atsisakymą leisti atvykti arba išsiuntimą iš šalies (ir priemones, kurios yra *tiesiogiai diskriminuojančios*) galima pagrįsti viena iš trijų Sutartyje aiškiai nustatytų nukrypti leidžiančių nuostatų, kurios konkrečiau apibūdintos Direktyvos 2004/38 VI skyriuje [12].

34. Bet kuriuo atveju, jeigu Teisingumo Teismas nesivadovautų šiuo Direktyvos 2004/38 27 straipsnio išaiškinimu, jis, manau, turėtų prieiti prie išvados, kad toks teisės aktas, kaip pagrindinėje byloje nagrinėjama taisyklė, neatitinka tos direktyvos reikalavimų. Iš tiesų, kaip ne kartą pažymėjo Teisingumo Teismas, Direktyvos 2004/38 27 straipsnio 2 dalies antroje pastraipoje aiškiai nurodyta, kad pateisinimai, kurie „grindžiami *bendrosios prevencijos* sumetimais, nėra priimtini“ [13].

10 Išskirta mano.

11 Oficialusis leidinys, 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 1 t., p. 11. Direktyva su paskutiniais pakeitimais, padarytais 1974 m. gruodžio 17 d. Tarybos direktyva 75/35/EEB (OL L 14, 1975, p. 14; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 1 t., p. 174). Išskirta mano.

12 Šiuo klausimu žr. C. Barnard ir S. Peers *European Union Law*, 2-as leid., Oxford University Press, 2017, p. 402–403.

13 Išskirta mano. Šiuo klausimu žr. 2008 m. liepos 10 d. Sprendimo *Jipa*, C-33/07, EU:C:2008:396, 24 punktą; 2011 m. lapkričio 17 d. Sprendimo *Gaydarov*, C-430/10, EU:C:2011:749, 34 punktą ir 2012 m. spalio 4 d. Sprendimo *Byankov*, C-249/11, EU:C:2012:608, 41 punktą.

35. Manau, kad pagrindinėje byloje nagrinėjama nacionalinės teisės akto nuostata yra bendroji prevencinė priemonė. Iš tiesų, Vokietijos vyriausybė savo rašytinėse pastabose pati paaiškino, kad *StGB* 235 straipsnio 2 dalis *yra prevencinio pobūdžio* ir padeda garantuoti principą, kuriuo remiantis globos teisės paprastai turėtų būti įgyvendinamos vaiko pradinėje nuolatinėje gyvenamojoje vietoje [14]. Šiomis aplinkybėmis aišku, kad atitinkama nacionalinė nuostata yra visuotinai taikomas aktas, kuris galioja objektyviai apibūdintoms situacijoms ir sukelia asmenims bendro pobūdžio ir abstrakčių pasekmių, siekiant juos atgrasyti nuo elgesio, kuris laikomas prieštaraujančiu visuomenės, ypač vaikų, interesams. Todėl ta nuostata laikytina bendrąja prevencine priemone, taigi negali patekti į Direktyvos 2004/38 27 straipsnio taikymo sritį.

36. Kita vertus, savaime suprantama, judėjimo laisvės apribojimas gali būti pateisinamas, kai jis yra pagrįstas objektyviomis aplinkybėmis ir yra proporcingas atsižvelgiant į nacionalinėse nuostatose nustatytą teisėtą tikslą [15]. Dabar galime pereiti būtent prie šio klausimo.

3. Objektyvios aplinkybės, kuriomis gali būti pateisinamas apribojimas ir nagrinėjamos nacionalinės taisyklės proporcingumas

37. Kaip nurodyta pirmiau, Vokietijos vyriausybė teigia, kad jos teisės aktas yra pagrįstas siekiu garantuoti, jog globos teisės paprastai turėtų būti įgyvendinamos pradinėje vaiko nuolatinėje gyvenamojoje vietoje. Be to, Vokietijos vyriausybė nurodo, kad teisės aktu siekiama platesniu mastu apsaugoti tėvų valdžios turėtojų ir vaikų teises [16]. Komisija pritaria šiai nuomonei ir paaiškina, kad nagrinėjamos priemonės tikslas yra užkirsti kelią tarptautiniam vaikų pagrobimui ir galiausiai prireikus skirti už tai bausmę – tai yra teisėtas tikslas, todėl jis pateisinamas atsižvelgiant į valstybinę politiką.

38. Atsižvelgdamas į tai, kad šie tikslai yra neatsiejamai susiję su pagrindinėmis vaiko teisėmis, manau, kad jie turi būti laikomi teisėtais tikslais Sąjungos teisės požiūriu [17].

39. Iš tiesų, kaip anksčiau pripažino Teisingumo Teismas, viena iš pagrindinių vaiko teisių yra Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 24 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta teisė reguliariai palaikyti asmeninius santykius ir tiesiogiai bendrauti su abiem tėvais, kurios laikymasis neginčijamai susipina su pagrindiniais kiekvieno vaiko interesais. Šiuo klausimu reikia konstatuoti, kad dėl neteisėto vaiko išvežimo, vienam iš jo tėvų vienašališkai priėmus tokį sprendimą, dažniausiai vaikas netenka galimybės reguliariai palaikyti asmeninius santykius ir tiesiogiai bendrauti su kitu iš tėvų [18].

40. Remiantis šiomis pastabomis, taip pat galima pažymėti, kad 1980 m. Hagos konvencija, kuri vėliau buvo papildyta Reglamentu Nr. 2201/2003, taip pat buvo priimta būtent remiantis tuo, kad globos bylose vaikų interesai yra svarbiausi. Todėl būtina apsaugoti vaiką nuo žalingų padarinių, kurių sukelia jo neteisėtas tarpvalstybinis išvežimas ar negrąžinimas, ir nustatyti procedūras, kurios garantuotų, jog vaikas bus nedelsiant sugrąžintas į valstybę, kurioje jis nuolat gyvena, taip pat užtikrinti bendravimo su vaiku teisės apsaugą [19].

41. Šiomis aplinkybėmis nacionalinės teisės aktu, kuriuo, *inter alia*, siekiama užkirsti kelią neteisėtam vaikų išvežimui arba negrąžinimui, neabejotinai siekiama teisėto tikslo pagal Sąjungos teisę.

14 Vokietijos vyriausybės rašytinių pastabų 76 punktas. Atsižvelgdama į šį pirmąjį tikslą, Vokietijos vyriausybė taip pat remiasi tikslu užtikrinti, kad vaiko pagrobimas neturėtų poveikio vaiko nuolatinės gyvenamosios vietos teismo jurisdikcijai.

15 Žr. 9 išnašoje minimą jurisprudenciją.

16 Vokietijos vyriausybės rašytinių pastabų 75 ir 76 punktai.

17 Kalbant apskritai, kai kurie asmenys netgi teigia, kad viskas, kas yra susiję su šeimos apsauga, reiškia teisėtą tikslą (šiuo klausimu žr. S. Pfeiff *La portabilité du statut personnel dans l'espace européen*, Bruylant, Briuselis, 2017, Nr. 258, p. 260).

18 Šiuo klausimu žr. 2009 m. gruodžio 23 d. Sprendimo *Detiček*, C-403/09 PPU, EU:C:2009:810, 54 ir 56 punktus.

19 Šiuo klausimu žr. 2008 m. liepos 11 d. Sprendimo *Rinau*, C-195/08 PPU, EU:C:2008:406, 48, 51 ir 53 punktus.

42. Vis dėlto pagrindinę laisvę, kaip antai numatytą SESV 21 straipsnyje, ribojančios priemonės gali būti pateisinamos objektyviomis priežastimis, tik jeigu jos yra būtinos interesų, kuriuos jomis siekiama užtikrinti, apsaugai ir tik tiek, kiek šių tikslų negalima pasiekti mažiau ribojančiomis priemonėmis [20].

43. Šiomis aplinkybėmis nuoširdžiai abejoju, ar priemonė, kuri nagrinėjama pagrindinėje byloje, gali būti laikoma objektyviai būtina. Nors ši priemonė buvo patvirtinta siekiant užtikrinti joje nurodyto tikslo, t. y. spręsti su neteisėtu vaiko išvežimu arba negrąžinimu susijusius atvejus, apsaugą, stebėtina, kad valstybės teritorijoje vykdoma panaši veika nėra baudžiama taip pat. Kita vertus, kaip minėta pirmiau, Sąjungos teisės aktų leidėjas pats taip pat priėmė Reglamentą Nr. 2201/2003, kad atgrasytų nuo vaikų grobimo valstybėse narėse ir kad pagrobimo atveju vaikas būtų nedelsiant grąžintas [21]. Be to, tame reglamente, kuris buvo grindžiamas idėja, kad pirmiausia turi būti paisoma vaiko interesų [22], nustatytas valstybėse narėse priimtų sprendimų tarpusavio pripažinimo principas. Kaip matyti iš Reglamento Nr. 2201/2003 21 konstatuojamosios dalies, pats šis principas yra grindžiamas valstybių narių tarpusavio pasitikėjimo principu [23].

44. Dabar, žinoma, aiškiai nustatyta, kad šis valstybių narių tarpusavio pasitikėjimo principas Sąjungos teisėje yra ypač svarbus, atsižvelgiant į tai, kad jis sudaro sąlygas sukurti ir išlaikyti erdvę be vidaus sienų. Iš suformuotos jurisprudencijos matyti, kad tarpusavio pasitikėjimo principas, be kita ko, reikalauja, kad, kiek tai susiję su laisvės, saugumo ir teisingumo erdve, kiekviena valstybė laikytųsi nuostatos, jog, išskyrus atvejus, kai yra išimtinių aplinkybių, visos kitos valstybės narės paiso Sąjungos teisės ir ypač šioje teisėje įtvirtintų pagrindinių teisių [24]. Be to, kalbant apie Reglamentą Nr. 2201/2003, iš tikrųjų verta prisiminti, kad pats Teisingumo Teismas pažymėjo, jog teismų bendradarbiavimas ir tarpusavio pasitikėjimas, kuriais grindžiamas reglamentas, lemia teismo sprendimų tarpusavio pripažinimą, kuris yra *kertinis akmuo* kuriant tikrą teisminę erdvę [25].

45. Akivaizdu, kad tokių atvejų kaip tas, kuris nagrinėjamas pagrindinėje byloje, tarptautinis pobūdis gali dažniau sukelti sunkumų, susijusių, *inter alia*, ne tik su bylos kalbų įvairove arba atstumu, bet taip pat su konkrečiu poreikiu gauti teismo sprendimo, kuriuo įsakoma grąžinti vaiką, pažymėjimą pagal Reglamento Nr. 2201/2003 42 straipsnį. Nors šių sunkumų nereikėtų nuvertinti, tarpusavio pripažinimo principo negalima pažeisti remiantis tokio pobūdžio praktiniais sunkumais kartu nepakenkiant šiuo principu grindžiamų priemonių veiksmingumui. Vis dėlto būtent taip atsitiktų, jeigu valstybei narei būtų leidžiama tokiu būdu daryti skirtumą tarp vaiko pagrobimo, kuris įvykdomas toje valstybėje narėje, ir vaiko pagrobimo kitoje valstybėje narėje.

46. Šiomis aplinkybėmis manau, kad nacionalinės teisės aktas, pavyzdžiui, pagrindinėje byloje nagrinėjama taisyklė, nėra būtinas siekiant jame numatyto tikslo, jeigu neteisėtas išvežimas arba negrąžinimas įvyksta kitoje valstybėje narėje, o ne trečiojoje valstybėje.

47. Vadinasi, teismas, kuriame iškelta byla, turi pareigą atsisakyti taikyti nacionalinės teisės aktą, kuris prieštarauja Sąjungos teisei, nes akivaizdu, kad SESV 21 straipsnio nuostatos turi tiesioginį poveikį [26] ir todėl jomis šiuo tikslu galima remtis konkrečioje valstybėje narėje [27].

20 Šiuo klausimu žr. 2016 m. rugsėjo 6 d. Sprendimo *Petruhhin*, C-182/15, EU:C:2016:630, 38 punktą.

21 Šiuo klausimu žr. Reglamento Nr. 2201/2003 17 konstatuojamąją dalį. Taip pat žr. 2008 m. liepos 11 d. Sprendimo *Rinau*, C-195/08 PPU, EU:C:2008:406, 52 punktą ir 2009 m. gruodžio 23 d. Sprendimo *Detiček*, C-403/09 PPU, EU:C:2009:810, 49 punktą.

22 Šiuo klausimu žr. 2008 m. liepos 11 d. Sprendimo *Rinau*, C-195/08 PPU, EU:C:2008:406, 51 punktą.

23 Šiuo klausimu žr. 2009 m. gruodžio 23 d. Sprendimo *Detiček*, C-403/09 PPU, EU:C:2009:810, 45 punktą.

24 Šiuo klausimu žr. 2014 m. gruodžio 18 d. Nuomonės 2/13 dėl Europos Sąjungos prisijungimo prie EŽTK, EU:C:2014:2454, 191 punktą; 2018 m. liepos 25 d. Sprendimo *Minister for Justice and Equality (Deficiencies in the system of justice)*, C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 36 punktą ir 2019 m. kovo 19 d. Sprendimo *Jawo*, C-163/17, EU:C:2019:218, 81 punktą.

25 Šiuo klausimu žr. 2019 m. sausio 16 d. Sprendimo *Liberato*, C-386/17, EU:C:2019:24, 41 punktą.

26 Dėl judėjimo laisvės tiesioginio poveikio žr. 1974 m. gruodžio 4 d. Sprendimo *Van Duyn*, 41/74, EU:C:1974:133, 7 punktą ir 2002 m. rugsėjo 17 d. Sprendimo *Baumbast ir R*, C-413/99, EU:C:2002:493, 84 ir 86 punktus.

27 Šiuo klausimu žr. 2019 m. birželio 24 d. Sprendimo *Popławski*, C-573/17, EU:C:2019:530, 61 punktą.

4. Alternatyvi proporcingumo stricto sensu *analizė*

48. Jeigu Teisingumo Teismas nepritars šiai analizei ir manys, kad nagrinėjamas nacionalinės teisės aktas yra būtinas siekiant priemonės tikslo, vis tiek būtinai reikėtų įvertinti, ar to tikslo nebūtų galima pasiekti mažiau ribojančiomis priemonėmis.

49. Šiuo klausimu manau, kad automatinis laisvės atėmimo bausmės arba baudos skyrimas išvežus vaiką į užsienį arba jo negrąžinant, apie tai neinformuojant tėvų valdžios turėtojo (-ų), būtų nesuderinamas su proporcingumo principu.

50. Iš tiesų, kaip nurodyta Chartijos 49 straipsnio 3 dalyje, bausmių griežtumas negali būti neproporcingas nusikalstamai veikai. Kaip paaiškino generalinis advokatas M. Bobek byloje *Link Logistik N&N* (C-384/17, EU:C:2018:494), baudžiamųjų sankcijų proporcingumas nustatomas dviem lygmenimis. Pirma, nustatyta bauda turi būti proporcinga pažeidimo sunkumui. Antra, nustatant tą baudą būtina atsižvelgti į kiekvienos bylos individualias aplinkybes [28]. Būtent todėl, siekiant veiksmingos proporcingumo analizės, būtina atlikti *konkretų* vertinimą atsižvelgiant į konkrečias kiekvienos bylos aplinkybes [29].

51. Todėl tam, kad šio principo būtų paisoma, atitinkamame nacionalinės teisės akte turi būti sudarytos sąlygos individualiai išnagrinėti situaciją, kurioje susiklostė nagrinėjamos faktinės aplinkybės [30].

52. Savo atsakymuose į Teisingumo Teismo užduotus klausimus Vokietijos vyriausybė nurodo, kad laisvės atėmimo bausmės arba baudos skyrimas nėra automatinis ir kad skiriant bausmę galima atsižvelgti į konkrečias kiekvienos bylos aplinkybes. Kadangi prašyme priimti prejudicinį sprendimą šiuo klausimu nėra jokių duomenų, nacionalinis teismas vis tiek turi nuspręsti, ar *StGB* 235 straipsnio taikymas atitinka proporcingumo principą atsižvelgiant į tai, kad nacionaliniam teismui leidžiama įvertinti konkrečius ir atskirus kiekvienos bylos aspektus prieš faktiškai paskiriant baudžiamąją sankciją, nesvarbu, ar tai laisvės atėmimo bausmė, ar bauda [31].

53. Šiuo atveju nacionalinis teismas gali atsižvelgti į įvairius veiksnius, pavyzdžiui, baudžiamojon atsakomybėn patraukto vieno iš tėvų asmeninį elgesį, abiejų tėvų santykių būklę, į tai, ar buvo taikytos Reglamente Nr. 2201/2003 nustatytos priemonės ir kokie buvo jų taikymo rezultatai, taip pat, kai tinkama, į paties vaiko nuomonę, kadangi Chartijos 24 straipsnio 1 dalyje nustatyta, jog dalyvaujančio vaiko nuomonės būtina paisyti su vaikais susijusiose bylose kartu atsižvelgiant į vaiko amžių ir brandą.

54. Jeigu pagal nacionalinę teisę tokio individualaus nagrinėjimo negalima atlikti, tai reikštų, kad teismas, kuriame iškelta byla, privalo atsisakyti taikyti nacionalinės teisės aktą, kuris prieštarauja Sąjungos teisei.

28 42 punktas.

29 Šiuo klausimu dėl Europos arešto orderio žr. generalinio advokato Y. Bot išvados, pateiktos byloje *Bob-Dogi*, C-241/15, EU:C:2016:131, 93 punktą.

30 Šiuo klausimu žr. 2019 m. kovo 12 d. Sprendimo *Tjebbes ir kt.*, C-221/17, EU:C:2019:189, 41 punktą.

31 Šiuo klausimu žr. 2008 m. liepos 10 d. Sprendimo *Jipa*, C-33/07, EU:C:2008:396, 28 punktą ir 2019 m. kovo 12 d. Sprendimo *M.A. ir kt.*, C-221/17, EU:C:2019:189, 40 punktą.

VI. Išvada

55. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui į *Amtsgericht Heilbronn* (Heilbrono apylinkės teismas, Vokietija) pateiktus prejudicinius klausimus atsakyti taip:

(1) Valstybės narės savo įgaliojimus baudžiamosiose bylose privalo vykdyti paisydamos ne tik Sąjungos teisėje garantuojamų pagrindinių laisvių, bet ir visos Sąjungos teisės, visų pirma pirminės teisės. Todėl SESV 18 ir 21 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad nacionalinėmis baudžiamosiomis nuostatomis negali būti diskriminuojami asmenys, kuriems pagal Sąjungos teisę suteikiama teisė į vienodą požiūrį, arba apribojamos Sąjungos teisėje garantuojamos jų pagrindinės laisvės.

(2) SESV 18 ir 21 straipsniai turi būti aiškinami kaip draudžiantys valstybės narės teisės aktus, kaip nagrinėjami pagrindinėje byloje, kuriais skiriamos skirtingos baudos už neteisėtą vaiko išvežimą arba negrąžinimą atsižvelgiant į tai, ar padėtis susiklosto nacionalinėje teritorijoje, ar kitos Europos Sąjungos valstybės narės teritorijoje, kuri šiuo tikslu laikoma trečiąja šalimi.

Kita vertus, SESV 18 ir 21 straipsniai, siejami su Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 24 straipsniu ir 49 straipsnio 3 dalimi, turi būti aiškinami kaip nedraudžiantys valstybės narės teisės aktų, kaip nagrinėjamų pagrindinėje byloje, kuriais skiriamos skirtingos baudos už neteisėtą vaiko išvežimą arba negrąžinimą atsižvelgiant į tai, ar padėtis susiklosto valstybės teritorijoje, ar kitos Europos Sąjungos valstybės narės teritorijoje, jeigu nacionaliniai teismai gali individualiai nagrinėti situaciją, kurioje susiklostė nagrinėjamos faktinės aplinkybės.

Atlikdami tokį nagrinėjimą, teismai visų pirma gali atsižvelgti į vieno iš tėvų, patraukto baudžiamojon atsakomybėn, asmeninį elgesį ir abiejų tėvų santykių būklę, į tai, ar buvo taikytos 2003 m. lapkričio 27 d. Tarybos reglamente (EB) Nr. 2201/2003 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis, pripažinimo bei vykdymo, panaikinančio Reglamentą (EB) Nr. 1347/2000, nustatytos priemonės ir, kai tinkama, ar buvo atsižvelgta į paties vaiko nuomonę.